

Doctorandi zonder aanstellingen: wie zijn ze en hoe zien hun slaagcijfers eruit? De situatie voor Vlaanderen

Auteurs: Noëmi Debacker

ECOOM–Universiteit Gent, Directie Onderzoeksangelegenheden

PHD MONITORING IN VLAANDEREN EN DE VASTSTELLING VAN EEN ATYPISCHE GROEP DOCTORANDI

In Vlaanderen wordt het doctoraatstraject gemonitord voor de doctorandi die hun onderzoek startten sinds het academiejaar 1990-1991. Dit monitoringssysteem is bekend als de Human Resources in Research Flanders (HRRF). Op die manier monitoren we hoeveel onderzoekers er per academiejaar een doctoraat starten, welke de kenmerken van die groep zijn inzake geslacht, nationaliteit en leeftijd, in welke wetenschapscluster het doctoraat uitgevoerd wordt, hoe het doctoraat gefinancierd wordt, in welke mate het doctoraat behaald wordt en hoe lang men erover doet. Deze resultaten worden om de twee jaar gerapporteerd in de HRRF Basisindicatoren (1). Tot op heden gebeurt deze monitoring enkel voor de onderzoekers die naast de inschrijving voor het doctoraat ook een 'aanstelling' hebben aan een Vlaamse universiteit. In Tabel 1 van ECOOM Brief Nr. 24 hebben we een detail voorzien van de verschillende types aanstellingen die er zijn (2); samengevat gaat het om de competitieve mandaathouders, de doctoraatsbursalen en wetenschappelijk medewerkers op projectmiddelen, de assistenten en in sommige gevallen kan het gaan om een aanstelling in de restgroep. Deze worden beschouwd als **doctorandi die gefinancierd worden via de typische kanalen**. We stellen echter vast dat een groeiend aandeel van de doctoraten uitgereikt wordt aan onderzoekers die nooit gefinancierd werden via deze typische kanalen: dit bedroeg 17% van de in 2016-2017 uitgereikte doctoraten (1). Met andere woorden, het betreft hier onderzoekers die zich inschreven voor het doctoraat aan een Vlaamse universiteit, maar die er **nooit** een aanstelling hadden via de typische kanalen. We beschikken niet over structurele gegevensbronnen die ons toelaten om deze groep in detail te identificeren; het kan gaan om onderzoekers die aangesteld zijn door de universitaire ziekenhuizen, om niet-Belgische onderzoekers die gefinancierd worden door hun

thuisinstelling of door specifieke financieringssystemen die niet opgespoord kunnen worden in de personeelsdatabanken van de universiteiten (bv. VLIR-UOS), om onderzoekers die buiten de universiteit tewerkgesteld zijn en een doctoraat starten in het kader van hun job (verschillend van het Baekeland-mandaat) en om onderzoekers die werken aan een doctoraat tijdens hun vrije tijd. Vlaanderen is niet de enige regio die een groot aandeel onderzoekers telt zonder aanstelling; ook in Nederland doet men die vaststelling waar het leidt tot een onvolledig beeld van het totale aantal doctorandi (3, 4). Het is inderdaad niet eenvoudig om deze volledige groep te vatten en in deze ECOOM brief beschrijven we de eerste poging daartoe.

DOEL VAN DEZE BRIEF

We gebruiken de HRRF-databank om een beter inzicht te bekomen in de groep van doctorandi die nooit gefinancierd worden via de typische kanalen.

1. Eerst gaan we na in welke mate we deze groep doctorandi correct kunnen afbakenen gebruik makende van deze databank.
2. Vervolgens rapporteren we over de grootte van deze groep en bekijken we haar karakteristieken en hoe deze zich verhouden ten opzichte van deze van de doctorandi die wel gefinancierd worden via de typische kanalen.
3. Tot slot bekijken we de succesratio's van deze groep en vergelijken ze met deze van de doctorandi die wel gefinancierd worden via de typische kanalen.

DATABRON EN DEFINITIE-AFBAKENING

De HRRF-databank bevat de aanstellingen van alle onderzoekers verbonden aan één van de vijf Vlaamse universiteiten sinds 1990-1991. Daarnaast zijn ook alle doctoraatsinschrijvingen en –verdedigingen erin opgenomen. De laatste update waarop deze brief is gebaseerd bevat de gegevens van het academiejaar 2016-2017.

In deze brief worden de doctorandi die nooit gefinancierd werden via de typische kanalen verder vermeld als **'zonder aanstellingen'**. Ze zullen vergeleken worden met de doctorandi die op zijn minst op één moment in de tijd gefinancierd werden via deze typische kanalen (**'met aanstellingen'**).

De wetenschapscluster waarin het doctoraat uitgevoerd wordt, werd bepaald op basis van de wetenschapscluster waarin men zich inschreef voor het doctoraat. In het geval waarbij we beschikten over meerdere inschrijvingen voor het doctoraat werd de meest frequent voorkomende wetenschapscluster gekozen. Indien er toch sprake was van meer dan één wetenschapscluster, werd gekozen voor de groep 'Andere'; deze groep bevat ook de Kunsten.

De tijdsgerelateerde succesratio's werden bepaald op basis van de datum van de eerste doctoraatsinschrijving en de datum van de openbare verdediging. Deze methode werd gebruikt zowel voor de groep met als voor de groep zonder aanstellingen.

In de voorstelling van de resultaten korten we soms de notatie van het academiejaar af: het academiejaar "2000-2001" wordt dan "'00".

Sommige resultaten worden voorgesteld in functie van de nationaliteit. Deze worden weergegeven in functie van de verschillende continenten (Afrika (AF), Azië (AZ), Noord-Amerika (NA), Zuid-Amerika (ZA), Europa, Oceanië (OC)). Europa wordt verder onderverdeeld in België (BE), de Europese Unie zonder België (EU) en Europa exclusief de lidstaten van de Europese Unie (niet-EU); hierbij wordt rekening gehouden met de verschillende toetredings- en vertrekdatums tot/van de Europese Unie.

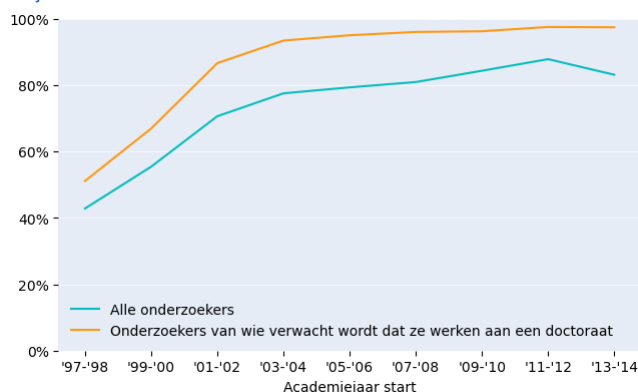
RESULTATEN

In het eerste deel van de resultaten bekijken we de methodologische aanpak en de mogelijkheden om de groep zonder aanstellingen af te bakenen en te analyseren. We hebben in de eerste instantie de datum nodig van de eerste doctoraatsinschrijving om de start van het doctoraatstraject te kunnen bepalen. We weten dat deze informatie onvolledig is voor de oudere data: in het verleden was er geen verplichting om in te schrijven voor het doctoraat en er bestond ook geen stimulans om dit reeds vroeg tijdens het doctoraatstraject te doen. We gaan dus eerst na vanaf wanneer de informatie met betrekking tot de doctoraatsinschrijvingen meer volledig werd. We deden dit op basis van verschillende cohorten **onderzoekers met een 'doctoraatsaanstelling'**; dit is een aanstelling van het type waarvan men verwacht dat men werkt aan een doctoraat. De resultaten van deze analyse worden getoond in [Figuur 1](#) en [Figuur 2](#).

Zoals kan worden afgeleid uit [Figuur 1](#) zien we dat pas vanaf 2003 bijna alle onderzoekers met een doctoraatsaanstelling ook een inschrijving hebben voor het doctoraat (93%). Nadien is er nog een kleine toename; in de cohorte onderzoekers met een doctoraatsaanstelling die startten in 2013-2014 en 2014-2015 heeft 97% een inschrijving voor het doctoraat. Toch is dit nog geen ideale situatie, gezien het mogelijk is dat de inschrijving voor het doctoraat slechts plaats heeft kort voor de doctoraatsverdediging. Om dit na te gaan bekijken we verschillende cohorten onderzoekers met een doctoraatsaanstelling en gaan we na wanneer ze voor de eerste keer een inschrijving hadden voor het doctoraat ([Figuur 2](#)). Gebeurde dit lang vóór de eerste aanstelling

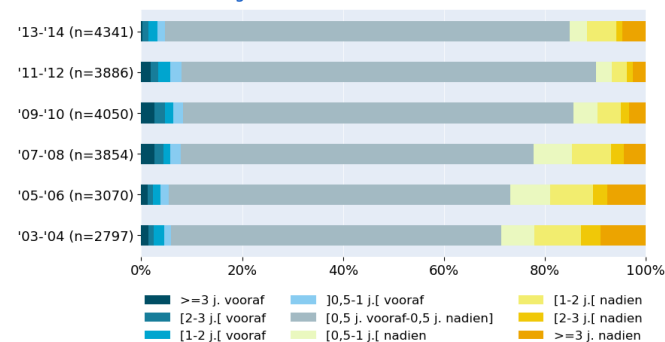
(blauwe staven), had dit plaats rond de periode van de eerste aanstelling (grijze staven) of gebeurde dit lang na de eerste aanstelling (gele staven)? Zoals wordt getoond in [Figuur 2](#) bedraagt het aandeel onderzoekers met een doctoraatsaanstelling dat zich voor de eerste maal inschrijft voor het doctoraat rond de periode van de werkelijke start 78% in de cohorte die startte in 2009-2010 en 2010-2011; voor de oudere cohorten bedroeg dit 70% of minder. Vanaf 2009-2010 kunnen we dus verwachten dat de inschrijving voor het doctoraat voldoende volledig is, zodat we deze informatie kunnen gebruiken om de populatie van doctorandi af te bakenen. Zoals vastgesteld kan worden is er wel nog steeds een aanzienlijk aandeel doctorandi die hun eerste inschrijving voor het doctoraat hadden op een later moment tijdens het doctoraatstraject (gele staven): 10% tot 15%. Dit betekent dat we bij de berekening van de succesratio's er rekening mee moeten houden dat we niet altijd beschikken over het werkelijke moment van start.

Figuur 1: Aandeel van de onderzoekers met een aanstelling* voor wie we over een inschrijvingsdatum voor het doctoraat beschikken – evolutie in de loop van de tijd

* De oranje lijn bevat enkel die onderzoekers met een doctoraatsaanstelling; dit is een aanstelling van het type waarvan men verwacht dat men werkt aan een doctoraat. Meer specifiek gaat het hier om de competitieve mandaathouders, de doctoraatsbursalen en de assistenten. De blauwe lijn toont alle junior onderzoekers, ook deze die niet noodzakelijk werken aan een doctoraat (bv. wetenschappelijk personeel). Voor meer detail over de verschillende types van doctoraatsaanstellingen verwijzen we naar Tabel 1 van Brief Nr. 24 (1).

Figuur 2: Het moment van de eerste doctoraatsinschrijving ten opzichte van de start van de eerste doctoraatsaanstelling in functie van de periode van de eerste doctoraatsaanstelling

De blauwe staven tonen het aandeel dat zich inschreef voor het doctoraat vóór de eerste doctoraatsaanstelling, terwijl de gele staven het aandeel tonen dat zich inschreef voor het doctoraat na de eerste doctoraatsaanstelling. De grijze staaf toont het aandeel dat zich inschreef rond de periode van de eerste doctoraatsaanstelling.

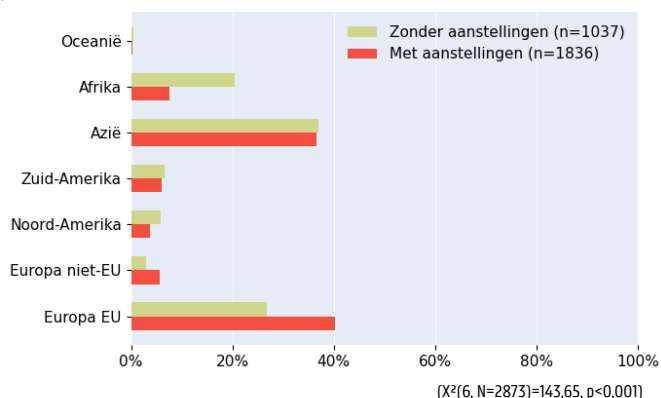
Om de succesratio's te kunnen berekenen hebben we ten minste een duur van vijf jaar nodig na de eerste doctoraatsinschrijving. Om die redenen beschouwen we enkel de doctorandi die zich inschreven voor het

doctoraat tijdens de academiejaren 2009-2010, 2010-2011 en 2011-2012. Voor de cohorte die zich inschreef in 2009-2010 kunnen we de zevenjaars-succesratio's berekenen; voor de cohorte die zich inschreef in 2011-2012 kunnen we maximum de vijfjaars-succesratio's berekenen. We gaan nu over tot het afbakenen van de doctorandi die hun eerste inschrijving voor het doctoraat hadden tijdens de periode 2009-2010 tot 2011-2012. We tellen in totaal 7472 doctorandi. Daarvan had 80% een aanstelling aan een Vlaamse universiteit, terwijl 20% nooit een aanstelling had aan een Vlaamse universiteit via de typische financieringskanalen.

In vergelijking met de groep met aanstellingen bevatte de groep zonder aanstellingen een significant groter aandeel mannen (60,8% versus 53,3%, ($X^2(1, N=7472)=27,66, p<0,001$). Ook het aandeel niet-Belgen was significant hoger in de groep doctorandi zonder aanstellingen in vergelijking met de groep doctorandi met aanstellingen (68,7% versus 30,8%, ($X^2(1, N=7472)=730,53, p<0,001$).

Wanneer we inzoomen op de niet-Belgische onderzoekers stellen we vast dat de groep zonder aanstellingen een significant lager aandeel EU doctorandi bevatte ten voordele van Afrikaanse doctorandi. Het aandeel Aziatische doctorandi is even groot in de groepen met en zonder aanstellingen (37%) (Figuur 3). Het is opmerkelijk dat van alle Afrikaanse doctorandi die hun eerste doctoraatsinschrijving hadden aan een Vlaamse universiteit tijdens de periode 2009-2010 tot 2011-2012 (n=350) slechts een minderheid (39%) ook een aanstelling had aan een Vlaamse universiteit. Het dichtstbijzijnde resultaat stellen we vast voor doctorandi van Noord-Amerika met 54%. Zie Bijlage 1 voor meer detail.

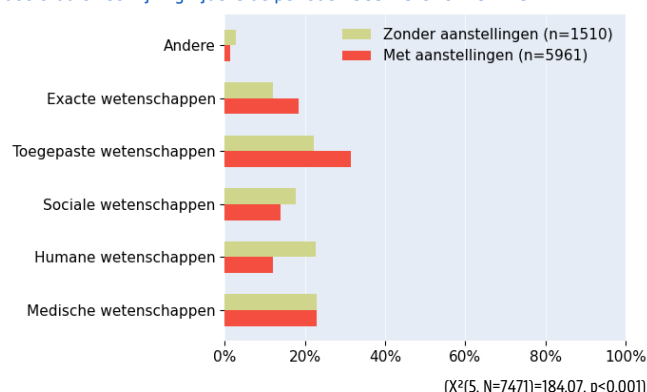
Figuur 3: Detail van de niet-Belgische onderzoekers in de groep met en de groep zonder aanstellingen – Doctorandi met een eerste doctoraatsinschrijving in de periode 2009-2010 tot 2011-2012

De doctorandi met aanstellingen zijn significant jonger ($p<0,001$, Mann Whitney U) op het moment van hun eerste inschrijving voor het doctoraat dan deze zonder aanstellingen (de mediane leeftijd bedraagt respectievelijk 24,7 jaar versus 32,0 jaar).

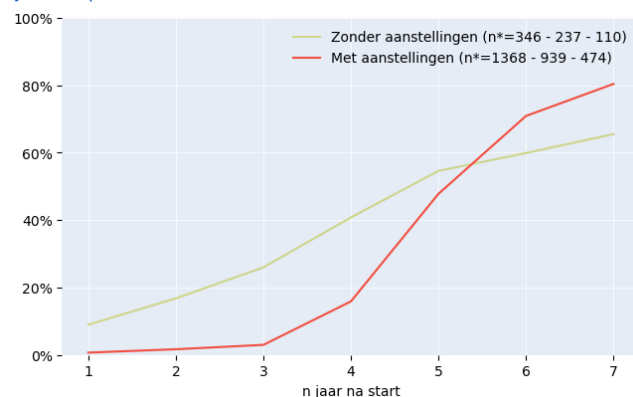
We zien tot slot ook enkele verschillen met betrekking tot de wetenschapscluster waarin het doctoraat wordt uitgevoerd (Figuur 4). In vergelijking met de doctorandi met aanstellingen stellen we bij de doctorandi zonder aanstellingen een hoger aandeel vast dat het onderzoek uitvoert in de humane en sociale wetenschappen ten nadele van de toegepaste en exacte wetenschappen.

Figuur 4: Wetenschapscluster waarin het doctoraat wordt uitgevoerd voor de doctorandi met en zonder aanstellingen – Doctorandi met een eerste doctoraatsinschrijving tijdens de periode 2009-2010 tot 2011-2012

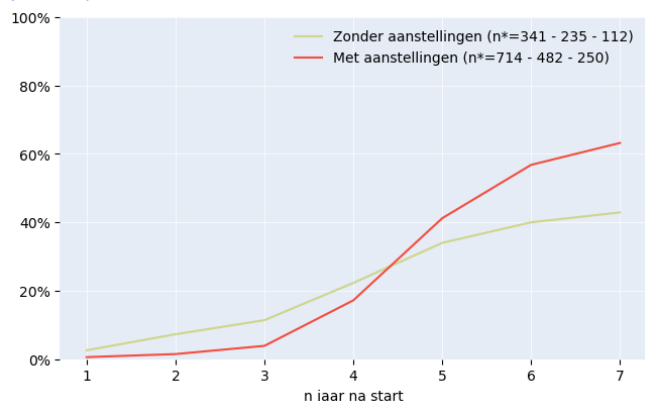
We sluiten deze resultatenaf met de evaluatie van de doctoraatssuccesratio's. Globaal beschouwd merken we dat het aandeel dat het doctoraat behaalt binnen een termijn van vier jaar na de eerste doctoraatsinschrijving hoger is in de groep zonder aanstellingen. Hierna verandert de situatie echter; het aandeel dat het doctoraat behaalt binnen vijf tot zeven jaar na start is significant hoger bij de doctorandi met aanstellingen. We stellen dit vast voor alle vijf wetenschapsclusters. (Figuur 5 tot Figuur 9), maar in de medische wetenschappen (Figuur 5) gebeurt deze switch een jaar later en in de sociale wetenschappen (Figuur 7) gebeurt dit een jaar vroeger. De verschillen zijn bijna altijd statistisch significant, behalve voor de situatie vier jaar na start in de sociale wetenschappen, de situatie vijf jaar na start in zowel de toegepaste en de exacte wetenschappen en de situatie zeven jaar na start in de toegepaste wetenschappen. Wat betreft het uiteindelijk behalen van het doctoraat zien we het kleinste verschil dus in de toegepaste wetenschappen; het grootste verschil wordt vastgesteld in de sociale wetenschappen. Globaal heeft 55% van de doctorandi zonder aanstellingen het doctoraat behaald zeven jaar na start tegenover 74% van de doctorandi met aanstellingen (resultaten voor de starters uit 2009-2010, ($X^2(1, N=2609)=72,59, p<0,001$).

Figuur 5: Het aandeel dat het doctoraat behaalt n jaar na de eerste doctoraatsinschrijving in de medische wetenschappen bij de doctorandi met en zonder aanstellingen – Doctorandi met een eerste doctoraatsinschrijving tijdens de periode 2009-2010 tot 2011-2012*

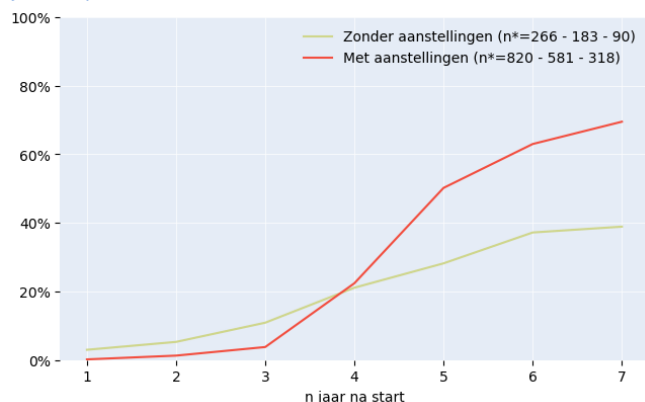
* Voor de vijfjaars-succesratio's bekijken we de doctorandi met een eerste doctoraatsinschrijving tijdens de periode '09 tot '11 (noemer is het linkse getal tussen haakjes); voor de zesjaars-succesratio's bekijken we de doctorandi met een eerste doctoraatsinschrijving in '09 en '10 (noemer is het middelste getal tussen haakjes); voor de zevenjaars-succesratio's bekijken we de doctorandi met een eerste doctoraatsinschrijving in '09 (noemer is het rechtse getal tussen haakjes). Dit geldt eveneens voor Figuur 6 tot Figuur 10.

Figuur 6: Het aandeel dat het doctoraat behaalt n jaar na de eerste doctoraatsinschrijving in de **humane wetenschappen** bij de doctorandi met en zonder aanstellingen – Doctorandi met een eerste doctoraatsinschrijving tijdens de periode 2009-2010 tot 2011-2012*

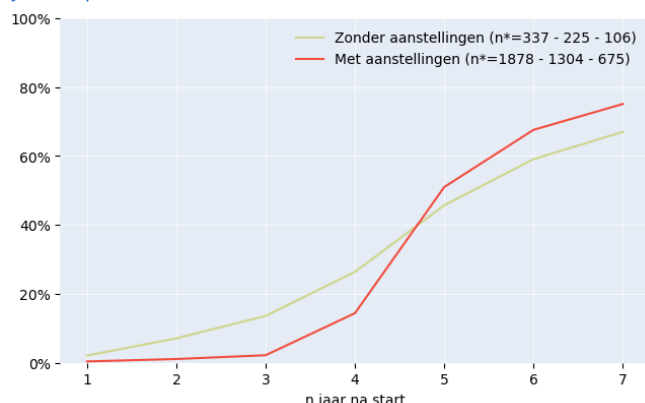
* Zie bijschrift bij Figuur 5.

Figuur 7: Het aandeel dat het doctoraat behaalt n jaar na de eerste doctoraatsinschrijving in de **sociale wetenschappen** bij de doctorandi met en zonder aanstellingen – Doctorandi met een eerste doctoraatsinschrijving tijdens de periode 2009-2010 tot 2011-2012*

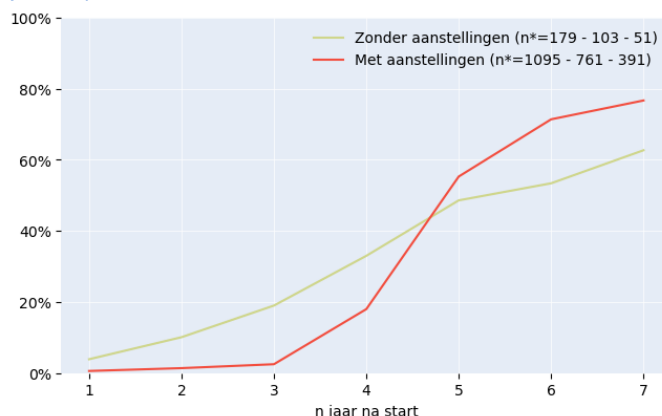
* Zie bijschrift bij Figuur 5.

Figuur 8: Het aandeel dat het doctoraat behaalt n jaar na de eerste doctoraatsinschrijving in de **toegepaste wetenschappen** bij de doctorandi met en zonder aanstellingen – Doctorandi met een eerste doctoraatsinschrijving tijdens de periode 2009-2010 tot 2011-2012*

* Zie bijschrift bij Figuur 5.

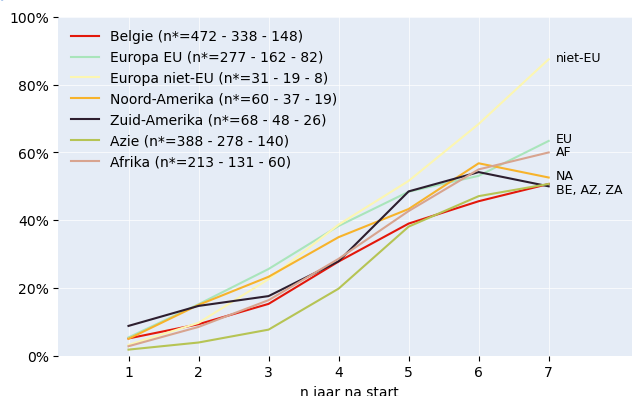
Figuur 9: Het aandeel dat het doctoraat behaalt n jaar na de eerste doctoraatsinschrijving in de **exacte wetenschappen** bij de doctorandi met en zonder aanstellingen – Doctorandi met een eerste doctoraatsinschrijving tijdens de periode 2009-2010 tot 2011-2012*

* Zie bijschrift bij Figuur 5.

We stellen ons de vraag of die vroege slaagcijfers bij de doctorandi zonder aanstellingen gerelateerd zijn aan het hoge aandeel niet-Belgen in deze groep (Figuur 10). Inderdaad, twee, drie en vier jaar na de eerste inschrijving voor het doctoraat zien we statistisch significante verschillen tussen de nationaliteiten. Maar we stellen hierbij vast dat de Aziatische doctorandi lagere vroege succesratio's hebben dan de andere regio's en continenten. Enkel doctorandi van de Europese Unie hebben hogere vroege succesratio's dan de Belgische, Aziatische en Afrikaanse doctorandi. De succesratio's vijf tot zeven jaar na start verschillen niet tussen de nationaliteiten.

Figuur 10: Het aandeel doctorandi zonder aanstellingen dat het doctoraat behaalt n jaar na de eerste doctoraatsinschrijving in functie van het continent van nationaliteit – Doctorandi met een eerste doctoraatsinschrijving tijdens de periode 2009-2010 tot 2011-2012*

* Zie bijschrift bij Figuur 5.

Oceanië bevat slechts tien personen en deze worden toegevoegd aan Azië.

DISCUSSIE

In deze brief namen we de populatie van doctorandi onder de loep die nooit een aanstelling hadden aan een Vlaamse universiteit via de typische kanalen. Via de monitoring van het doctoraatstraject waarbij we gebruik maken van de HRRF-databank wisten we reeds geruime tijd dat het om een relatief grote groep gaat. Tot op heden was het echter niet eenvoudig om die groep af te bakenen. In de huidige brief beschrijven we de eerste poging daartoe.

Eerst en vooral hebben we een moment in de tijd nodig dat we kunnen hanteren als start van het doctoraatsonderzoek in Vlaanderen. Voor de HRRF Basisindicatoren (1) waarin we de loopbanen van doctorandi met aanstellingen aan een Vlaamse universiteit monitoren, doen we dit door middel van een combinatie van de eerste inschrijving voor het doctoraat en de eerste aanstellingsdatum. Voor de groep zonder aanstellingen is de enige parameter die we ter beschikking hebben de datum van de eerste doctoraatsinschrijving. We weten dat deze informatie ontbrak in de oudere data omdat er geen verplichting was om zich in te schrijven voor het doctoraat. Tegenwoordig bestaat die verplichting wel. Dit kan je ook vaststellen in [Figuur 1](#): vanaf 2003-2004 merken we dat bijna alle onderzoekers van wie we verwachten dat ze een inschrijving hebben voor het doctoraat er inderdaad één hebben. Hoewel doctorandi aangemoedigd worden om zich zo vroeg mogelijk tijdens het doctoraatstraject in te schrijven, gebeurt dit soms nog steeds laattijdig, zoals getoond wordt in [Figuur 2](#). Maar ook hier hebben we verbeteringen vastgesteld. Deze resultaten samen beschouwd verwachten we dat we vanaf het academiejaar 2009-2010 bijna alle doctorandi zullen vatten door gebruik te maken van de eerste inschrijvingsdatum voor het doctoraat.

Op die manier bekomen we 7472 doctorandi die een eerste inschrijving hadden voor het doctoraat tijdens de periode 2009-2010 tot 2011-2012; hiervan had 20% nooit een aanstelling aan een Vlaamse universiteit via de typische kanalen.

De groep zonder aanstellingen bevatte een significant hoger aandeel mannen, niet-Belgen, oudere doctorandi en doctorandi in de humane en sociale wetenschappen, ten nadele van de toegepaste en exacte wetenschappen. Met betrekking tot de nationaliteit stellen we vast dat de groep zonder aanstellingen vooral bestaat uit Aziaten, EU-burgers en ook een belangrijk aandeel Afrikanen. Interessant om te vermelden is dat de meerderheid van de Afrikaanse doctorandi die tijdens deze periode startten aan een Vlaamse universiteit (n=350) er geen aanstelling hadden (61%). Het laatste heeft te maken met het feit dat specifiek voor onderzoekers uit Afrika er meer mogelijkheden zijn om hier doctoraatsonderzoek uit te voeren door middel van een specifieke beurs, zoals een VLIR-UOS-beurs, dan door middel van een aanstelling via de typische financieringskanalen. De resultaten met betrekking tot de leeftijd geven aan dat doctorandi zonder aanstellingen doorgaans reeds enige werkervaring hadden voordat ze het doctoraat startten. Specifiek voor onderzoekers uit het Zuiden die een belangrijk deel vormen van de groep zonder aanstellingen, is dit te wijten aan een combinatie van het feit dat men reeds ouder is wanneer men het masterdiploma of equivalent behaalt en van de tijd die nodig is voordat men de nodige financiering te pakken krijgt, vaak na reeds gedurende

enige tijd aangesteld te zijn aan een universiteit in het thuisland (5). Verder is het niet verwonderlijk dat we in de groep zonder aanstellingen een groter aandeel doctorandi observeren in disciplines die minder afhankelijk zijn van technische uitrusting of ondersteuning.

In deze brief hebben we de doctoraatssuccesratio's van de doctorandi zonder aanstellingen vergeleken met deze van de doctorandi met aanstellingen. In de eerste groep zien we dat er een relatief groot aandeel is van onderzoekers die het doctoraat vrij snel behalen (één tot vier jaar na start). Dit is niet geheel verwonderlijk. We verwachten immers dat deze groep onderzoekers bevat die wetenschappelijk onderzoek doen binnen het kader van hun betaalde niet-academische job of tijdens hun vrije tijd en die op een bepaald moment beslissen om een promotor te zoeken, hun resultaten te bundelen en te publiceren als een doctoraat. Onderzoekers uit het buitenland daarentegen hebben mogelijk te maken met een beperkt tijds kader omwille van een verblijfsvergunning of omwille van familiale, financiële of andere redenen. Het is ook mogelijk dat een deel van de buitenlandse onderzoekers zich reeds in een verder gevorderd stadium van hun onderzoek bevinden en slechts afhangen van een Vlaamse universiteit voor het laatste stadium van hun doctoraatsonderzoek. De resultaten ondersteunen deze veronderstellingen echter maar gedeeltelijk: enkel de onderzoekers van de Europese Unie hebben hogere vroegere succesratio's. Aziatische doctorandi hebben daarentegen significant lagere vroegere succesratio's.

Wanneer we de tijdsgerelateerde succesratio's vergelijken is het belangrijk om rekening te houden met het feit dat we voor een klein aandeel van de doctorandi het echte startmoment van het doctoraatstraject niet kennen (gele staven in [Figuur 2](#)). Hoewel het onwaarschijnlijk is dat niet-Belgische onderzoekers zich pas laattijdig inschrijven voor het doctoraat, gezien de verblijfsvergunning vaak afhangt van deze inschrijving, kiezen we om ons verder te focussen op de langere termijn succesratio's, omdat deze een goede indicatie geven van of het doctoraat uiteindelijk al dan niet werd behaald. Het aandeel dat het doctoraat behaalde zeven jaar na start is significant hoger onder de doctorandi met aanstellingen in vergelijking met deze zonder aanstellingen (respectievelijk 74% versus 55%). Enkel in de toegepaste wetenschappen verschillen de zevenjaars-succesratio's niet tussen de groep met en zonder aanstellingen. De vaststelling dat de globale succesratio's lager zijn in de groep zonder aanstellingen is geen verrassing. Het behalen van het doctoraat is immers een tijdsintensief en moeilijk proces. Het is een wereld van verschil wanneer dat kan uitgevoerd worden in het kader van een doctoraatsaanstelling, waarin iemand zich zo goed als voltijds kan concentreren op het doctoraat, waarin men beroep kan doen op de hulp van collega's en promotor en waarbij er eenvoudig toegang is tot bibliotheken, laboratoria, specifieke software, kennis, enz. Het laatste is waarschijnlijk vooral een beperking waarmee onderzoekers te maken hebben die tijdens hun vrije tijd aan een doctoraat werken. Voor doctorandi uit het buitenland daarentegen verwachten we dat zij voldoende ondersteuning krijgen met betrekking tot deze aspecten, maar zij hebben dan mogelijk weer te maken met andere situaties die leiden tot een lagere tijd die ze kunnen spenderen aan het doctoraat. Zo zijn de beurzen die ze ontvangen vaak

sandwichbeurzen; bij deze beurzen weten we dat de onderzoekers tijdens hun verblijf aan de thuisinstelling ook andere taken moeten opnemen naast het doctoraat. Daarnaast gebeurt het dat de financiering die men ontvangt vanuit het thuisland toch ontoereikend is, zodat bijklussen noodzakelijk is om in zijn/haar levensonderhoud te voorzien.

We moeten hier nog aan toevoegen dat het mogelijk is dat de succesratio's in de groep zonder aanstellingen een onderschatting zijn. Deze groep bevat mogelijk immers Belgische onderzoekers die zich inschreven voor het doctoraat en kort nadien beslisten om hier toch niet mee door te gaan (binnen het eerste jaar na inschrijving). Het zou een meer eerlijke vergelijking zijn indien we enkel de resultaten van de personen zouden vergelijken die minstens twee inschrijvingen hadden voor het doctoraat (een eerste in het jaar *jjjj* en een daaropvolgende in het jaar *jjjj+1*). Maar we beschikken nog niet over deze opeenvolgende inschrijvingsdatums.

Het is ook belangrijk om te vermelden dat we de succesratio's tot maximum zeven jaar na start konden geven, gezien de HRRF-databank tot nu toe slechts de data tot 2016-2017 bevat. Uit de populatie met aanstellingen weten we dat er nog een zeer klein aandeel onderzoekers het doctoraat behaalt acht jaar of langer na start. Het is mogelijk dat dat aandeel hoger is in de groep zonder aanstellingen (bv. niet-Belgen met een sandwichbeurs, onderzoekers die het doctoraat uitvoeren in hun vrije tijd). Dit zullen we nagaan in de volgende updates van de databank, maar de oudere data van personen die zich een eerste maal inschreven voor het doctoraat in 2005-2006 (resultaten worden niet getoond) laten niet uitschijnen dat er tussen het achtste en elfde jaar na start een inhaalbeweging is geweest in de groep zonder aanstellingen.

Deze resultaten tonen dus aan dat het vanaf 2009-2010 mogelijk is om de populatie van doctorandi die nooit een aanstelling hadden via de typische financieringskanalen te monitoren. We weten hoe die groep is samengesteld en we kennen hun slaagcijfers met betrekking tot het behalen van een doctoraat. We kunnen wel nog steeds geen kwantificering maken van het aantal onderzoekers die financiering ontvangen van hun thuisinstelling, die geen enkele financiering ontvangen, die specifieke beurzen ontvangen zoals VLIR-UOS, die een doctoraat schrijven in het kader van hun niet-academische job, ... De HRRF-databank is immers opgebouwd op basis van de administratieve personeels- en doctoraatsdatabanken die dat soort informatie niet bevatten.

REFERENTIES

- (1) HRRF Basisindicatoren junior onderzoekers update 2016-2017 (2019). ECOOM-UGent. https://www.ecoom.be/nl/diensten/HRRF_Basisindicatoren_Kerncijfers
- (2) ECOOM Brief 24 – Debacker, N. (2020). Is de periode van doctoraatsfinanciering voldoende lang om het doctoraat succesvol te voltooien: de situatie in Vlaanderen. ECOOM-UGent. <https://biblio.ugent.be/publication/8656023>.
- (3) De Vereniging van Universiteiten. 2020. Geraadpleegd op 28 april 2020. https://www.vsnul.nl/en_GB/f_c_promovendi.html
- (4) De Goede, M., Belder, R., de Jonge, J. (2014) Promoveren in Nederland. Motivatie en loopbaanverwachtingen van promovendi. Den Haag. Rathenau Instituut. https://www.rathenau.nl/sites/default/files/Rapport_Promoveren_in_Nederland_-_Rathenau_Instituut.pdf
- (5) The Association of Commonwealth Universities 2013. Harle, J. Doctoral education in Africa. A review of doctoral student needs and existing initiatives to support doctoral training and research development. https://www.idea-phd.net/images/ACU_Doctoral_Education_in_Africa.pdf

BIJLAGEN

Bijlage 1: Aandeel zonder aanstellingen bij de doctorandi die een eerste doctoraatsinschrijving hadden tijdens de periode 2009-2010 tot 2011-2012 in functie van het continent van de nationaliteit

	N	% zonder aanstellingen
Afrika	350	60,9
Noord-Amerika	130	46,2
Oceanië	10	40,0
Zuid-Amerika	178	38,2
Azië	1054	36,4
Europa EU	1016	27,3
Europa Niet-EU	135	23,0
België	4598	10,3

Disclaimer: De nieuwsbrief rapporteert resultaten van wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd door ECOOM UGent. Analyses en interpretaties zijn de verantwoordelijkheid van de auteur(s) van de nieuwsbrief, en zijn geen beleidsstandpunten van de Vlaamse Regering of van de Vlaamse overheid.